

РЕФЛЕКСІЯ В ДІЇ АБО ДІЙСНІСТЬ АКОРДЕОННО-БАЯННОГО СВЯТА

Розвиток музичного мистецтва значною мірою пов'язаний з поняттями «традиції» та «новації». Саме у діалектичному співвідношенні означених понять криється «заперечення» сталих норм музичної культури, що пов'язані з музично-слуховим досвідом, встановленими принципами композиції та відбувається поява нових художніх підходів до втілення та вираження музичного образу. Однак, не кожна традиція сприяє розвитку, як і не всі новації впливають на ефективність перебігу музично-культурного процесу.

Саме в діалектиці вищезгаданих понять відбулося започаткування нового музичного свята – Дня українського баяна та акордеона, що покликане не тільки представити широкому колу громадськості нові досягнення вітчизняної та зарубіжної акордеонно-баянної музики, але й розв'язати уже сформовані за двадцятиліття незалежності міфи, один із яких – академічна музика написана і виконана професіоналами для професіоналів. Саме

нівелювання соціального аспекту у взаємовідношенні категорій «мистецтво» – «соціум» значною мірою зумовили чималу кількість проблем пов'язаних із зменшенням чисельності не тільки музично-освічених слухачів, але й відвідувачів філармоній, а це прямий шлях до ізоляції музичного мистецтва від його адресата – слухача. Відтак, мистецтво та суспільство обертаються на своїх віддалених один від одного орбітах та рідко коли перетинаються один з одним, що в дійсності українських реалій часто виявляється в нерозумінні високохудожніх зразків музичної класики широким колом громадськості та неадекватній оцінці суспільством значення і ролі музичної культури у формуванні ціннісних орієнтацій та освітніх компетенцій пересічного громадянина.

Проте, не все так однозначно, адже саме проблемні аспекти функціонування цього виду мистецтва в українській культурі, бажання повернути інтерес до акордеона та баяна консолідували як професіоналів так і шанувальників цього виду мистецтва над проведенням концерту-марафону. Ідея його створення належить композитору Володимирі Рунчаку за підтримки Національної всеукраїнської музичної спілки, Асоціації баяністів та акордеоністів України.

До реалізації означеного свята долучилося чимало музично-освітніх закладів України. В Івано-Франківську цю ідею підтримали кафедра музикознавства та методики музичного виховання (зав. кафедри, професор М.Черепанин) Інституту мистецтв ПНУ ім.В.Стефаника у співпраці із завідувачами відділів народних інструментів дитячих музичних шкіл Івано-Франківська – Р.Пасічняком, О.Мельник, Г.Викалюк, завідувачем циклової комісії народних інструментів музичного училища ім.Д.Січинського Р.Сичем та заслуженим працівником культури України В.Поліщуком.

Цьогорічне проведення концерту-

марафону в Івано-Франківську розпочалося з хвилини мовчання, якою вшанували загиблих героїв Небесної сотні. Якщо прийнято вважати, що музика й мистецтво є однією із форм відображення дійсності, то дійсність драматичних подій початку 2014 року значною мірою вплинула як на програму концерту так і на її сприйняття. Зокрема, концерт розпочався твором Я.Олексія «Одкровення» перед звучанням якого читець озвучив вірш, що своєрідним епіграфом зосередив увагу слухачів на філософській проблематиці екзистенції людини, на фундаментальній цінності життя. Очевидно, драматична музика означеного твору у виконанні оркестру баяністів та акордеоністів Івано-Франківського музичного училища ім. Д. Січинського (кер. С.Квятковський) не тільки звучала на сцені філармонії, вона лунала в думках кожного слухача, який намагався по-своєму осмислити мету і зміст життя, відчутти власну відповідальність за результат свого життєвого шляху та особистого вибору. Відтак, недарма основною тональністю цьогорічного концерту-марафону стала ідея «аксіології життя». Саме в ній – в ідеї цінності життя переплелись художні образи лірики, що так притаманна українській пісенності, героїзму з відчайдушною боротьбою та вірою в перемогу над темними силами зла та розважальними національними мотивами різних народів та епох, останні з яких здебільшого були представлені в композиціях юних виконавців.

Не менш яскраво, в тематичних образах програми концерту прозвучав виступ дуету «Діалоги» – Ігор та Надія Євєнки (баян і бандура). Один з виконаних творів колективу – Г.Хоткевич «Невільничий ринок у Кафі» – отримав особливий, символічний відгук в аудиторії, що було зумовлено як драматургією композиції так і сучасною дійсністю. Згідно художнього змісту твору на ринку Кафі – сучасної Феодосії (Крим), се-

ред усього сплетіння звуків базарного шуму впевнено і переконливо починає звучати інтонація української пісні «Віють вітри, віють буйні». Саме ця пісня уже не раз була носієм національних музичних образів, – згадаймо хоча б арію Наталки Полтавки з I-ї дії опери М.Лисенка за однойменною п'єсою І.Котляревського, або ж «Українську симфонію» М.Калачевського чи навіть п'єсу для фортепіано угорського композитора Ф.Ліста – «Думка» з фортепіанного циклу «Колоски Воронівець».

Здебільшого, уся програма концерту умовно розподілялась на три відділи, побудованих за принципом контрасту. Перший з них – чітко і предметно відповідав літературному прологу вечора, присвяті та тематичній спрямованості музичної програми усього концерту.

Другий відділ значно контрастував попередньому, що проявлялось як на жанрово-стильовому, художньо-образному так і на драматургічному рівнях музичних композицій. Причина такого контрасту полягала в іншому складі виконавців та музичній психології, адже на авансцені філармонії з'явилися надзвичайно юні представники музичних шкіл міста й області. Дитяча безпосередність, емоційний відгук на художній образ музичного твору, який через звуки музичного інструменту впливав на усіх присутніх змінили атмосферу вечора і представили інший аспект художньої картини світу. Ця картина, яку звуками музики малювали діти була цілком з іншого виміру: в ньому відсутні стереотипи і штампи, а кожен твір звучить особливо та неповторно не тільки тому, що його написав інший автор, але й тому, що творцем його музичного образу на сцені концертного залу є зовсім юний виконавець. Дитяча творчість досить часто наділена тим, чого іноді не вистачає дорослим – безпосередності, яскравості емоцій, здатності захоплюватися, співпереживати, палко відгукуватися на художній образ

та в уяві створювати реальні картини музичних героїв: козака – з варіації народної пісні, старого гуцула, маленького віртуоза, метелика, веретена чи інтонації примхливих танцювальних мотивів іспанського танцю болеро з характерними ритмічними ударами кастаньєт.

Дитяча рішучість, наполегливість, відданість своєму музичному інструменту, а іноді невпевненість наймолодших з неабияким прагненням якнайкраще виконати музичний твір на авансцені обласної філармонії створили незабутню емоційну атмосферу, яка неначе змінила сувору дійсність і створила ідеальний світ з іншими світоглядними й естетичними вимірами буття. Очевидно, найбільш вдало схарактеризувати серединну програму концерту можемо фразою В.Сухомлинського: «душа дитини – це душа чутливого музиканта. В ній – туго натягнуті струни, і якщо ви зумієте доторкнутися до них – зазвучить чарівна музика».

Інша частина програми концертного вечора характеризувалася більш складнішими музичними композиціями. Тут звучали твори різних форм та жанрів. Перед слухачькою аудиторією створювались яскраві музичні образи міського ярмарку з імітацією гармошечного звучання, карнавалу у Венеції, складних метро-ритмічних співставлень «Ритмічної коробочки» Ф.Анжеліса. Чимало виконавців – учнів та студентів музичного училища ім.Д.Січинського, Прикарпатського національного університету ім.В.Стефаника з артистичністю, відчуттям художньої міри, єдністю емоціонального та раціонального, часом з філігранною виконавською роботою над кожною деталлю, мотивом та інтонацією художнього образу демонстрували стильність гри, інтерпретаторську майстерність у творах В.Власова, В.Рунчака, А.Гайнулліна, Ф.Фроссіні, Р.Бажиліна, Ф.Анжеліса, В.Грідіна. Відтак, чимало юних учнів музичних шкіл отримали хороший

взірець інструментального виконання композицій, а сама сцена філармонії стала своєрідним дидактичним майданчиком з обміну досвідом виконавської майстерності.

Концерт-марафон, присвячений Дню українського баяна та акордеона в Івано-Франківській обласній філармонії продовжив естафету інших міст України і не тільки продемонстрував яскраві етапи розвитку вітчизняної композиторської та виконавської школи в її жанровому та стильовому різноманітті, але й створив своєрідний форум і дискусію за межами концертного залу в середовищі представників цього виду мистецтва. Відтак, все ще актуальними залишаються питання: яку парадигму національного мистецтва ми створюємо, що саме слід змінити в акордеонно-баянному мистецтві, зрештою, як і в музичній культурі загалом, щоб наші виконавці (як і композитори) не були «заробітчанами-гастролерами», а могли б забезпечувати свою творчу діяльність у себе на Батьківщині пишаючись тим, що творять сучасне, відтворюють минуле і створюють майбутнє музичної культури. Звичайно, існує чимало програм і концепцій розвитку музичного мистецтва, але очевидно трапляються й чимало прогалин в контексті взаємовідношень мистецтва і соціуму, суспільства й мистецької еліти, що не завжди свідчать про реальну ефективність їхньої взаємодії та функціонування в умовах постіндустріального, інформаційного суспільства.

Сподіваємось День українського баяна та акордеона стане однією з тих музичних подій, які щорічно створюватимуть широкий суспільний резонанс як в професійному середовищі так і в громадському суспільстві, а кількість шанувальників цього виду мистецтва постійно зростатиме. Отож, VivatAccordion!

Віктор Сподаренко,
аспірант Інституту мистецтв
Прикарпатського національного
університету ім. В.Стефаника

ДЖАЗ, № 4–6 (50–52), 2014
Журнал основан в декабре 2005 г.

Учредитель: Валерий Титаренко
Журнал зарегистрирован:
в Государственном комитете
информации политики,
телевидения и радиовещания
Украины 01.12.2005 г.,
свидетельство о государственной
регистрации журнала: серия
КВ № 10698;
в Министерстве юстиции Украины
26.03.2010 г., свидетельство
о государственной регистрации
журнала: серия КВ №16521-4993ПР

Главный редактор: Народный
артист Украины, действительный
член Петровской академии наук
и искусств (г. Санкт-Петербург),
профессор – Валерий Титаренко

Редакционная коллегия:
Виктор Власов, Николай
Голощатов, Вячеслав Полянский,
Валерий Нифонтов, Алла

Полякова, Анна Пучкова, Валерий
Шипулин, Мирон Черепанин, Елена
Шевченко, Наталья Кряж, Андрей
Шеломенцев, Тамара Айзикович
(Торонто), Анастасия Мазуренко,
Пётр Полтарев, Леся Самийленко,
Сергей Панкратьев, Лариса
Волошина, Павел Ларионов

Авторы номера: Мирон
Черепанин, Алла Полякова,
Ирина Демерчан, Виктор
Сподаренко, Андрей Шеломенцев,
Вячеслав Полянський, Тимур
Полянський, Лариса Волошина

Обложка:
1 стр. – Наталя Шевченко
2 стр. – Полина Мех (ф-но),
Лауреат I степени фестиваля-
конкурса музыкального искусства
«Киевский колорит»
3 стр. – Николай Ефимчук (акорд.),
Лауреат III степени фестиваля-
конкурса музыкального искусства
«Киевский колорит»
4 стр. – Марианна Дружинец

Фото: Александр Зубко,
Алексей Ляпидевский,
Анатолий Селентий

Верстка, подготовка к печати:
Екатерина Кириченко

Подписано в печать 1.12.2014
Формат 60x84/8. Бумага мел.
Печать офсетная.
Гарнитура Newton. Тираж: 1000
Отпечатано: Полиграфический
центр «Принт 24»; Киев,
Шахтерская 9 г

Адрес редакции и издательства:
02105, г. Киев,
ул. Чудновского, 7а, оф 53.
Тел.: 044 559 58 70,
050 462 19 25
Подписной индекс: 99826
E-mail: valerytitarenko@gmail.com
jazzmag@bigmir.net
www.jazzmag.com.ua
При перепечатке ссылка на журнал
«ДЖАЗ» обязательна
© «Джаз», 2014